

Мироненко А.А., Савченко О.В.

Хмельницький національний університет, м. Хмельницький

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Результати функціонування підприємств будь-якої сфери залежать від наявності та ефективності використання фінансових ресурсів, які ніби в системі «кровотоку» фінансових потоків підприємства, забезпечують його життєдіяльність. Тому турбота про фінанси є відправним моментом та кінцевим результатом ефективної діяльності будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності. Висунення на перший план фінансових аспектів діяльності суб'єктів господарювання, зростання ролі фінансів є характерною тенденцією в світовій економічній думці.

В сучасних умовах господарювання фінансова стійкість для підприємств України також набуває особливого значення, недостатня увага до управління фінансовою стійкістю може призвести до збитковості та неспроможності, неможливості реагування на зміни ринкової кон'юнктури.

Дослідження різноманітних аспектів фінансової стійкості підприємств проводились широким колом авторів, серед яких вітчизняні та зарубіжні науковці Білик М.Д., Бланк І.О., Ковальов В.В., Савицька Г. В., Шеремет А. Д., Брігхем Є. та інші.

В процесі дослідження поняття фінансової стійкості нами було виявлено, що висловлювання економістів мають спільний знаменник, а саме, всі погоджують з тим, що фінансова стійкість підприємства є умовою його успішного функціонування та можливості забезпечення власних зобов'язань, достатнього рівня платоспроможності. Ці обставини на сьогодні є надзвичайно важливими для виживання в умовах жорсткого конкурентного середовища, складної економічної ситуації на ринку України, недопущення банкрутства.

Практика оцінки ризиків банкрутства підприємств на основі показників фінансової стійкості розроблена багатьма зарубіжним та вітчизняними науковцями. Давно створені залежності між показниками, які надають інформацію про «здоровий» розвиток та функціонування підприємства.

В зарубіжних країнах одним з методів прогнозування банкрутства підприємств є так званий «дискримінантний аналіз». Почнемо із добре відомого аналізу за моделлю Бівера, використовуючи показники реально діючого виробничого підприємства міста Хмельницького.

Таблиця 1 – Визначення ймовірності банкрутства (Модель Бівера)

Показник	Роки		
	2012	2013	2014
1	2	3	4
Вихідна інформація			
Амортизація, тис.грн.	21130,0	22544,0	23519,0
Чистий прибуток (збиток), тис.грн.	1792,0	-2206,0	4811,0
Загальна сума зобов'язань, тис.грн.	23 451,0	17 348,0	13 136 ,0
Активи, тис.грн.	37188,0	41241,5	38179,0
Балансова вартість власного капіталу, тис.грн.	13730,0	23894,0	25043,5
Необорні активи, тис.грн.	13 066,0	14 441,0	13 934,0
Прогнозування вірогідності банкрутства на основі моделі Бівера			
Коефіцієнт Бівера	0,98	1,17	2,16
Рентабельність активів, %	4,8%	-5,3%	12,6%
Фінансовий леверідж, %	63,1%	42,1%	34,4%
Коефіцієнт покриття активів власними оборотними засобами	0,02	0,23	0,29
Коефіцієнт поточної ліквідності	5,96	1,23	2,15

Коефіцієнт Бівера та рентабельність активів, як бачимо, є достатньо сприятливими для підприємства. Рівень фінансового левериджу говорить про те, що якби аналіз здійснювався у 2012 році, керівники побачили б настання банкрутства у наступному 2013 періоді. Коефіцієнт покриття активів власними засобами протягом усього періоду 2012-2014 років засвідчує можливість настання банкрутства протягом 5 років, якщо керівництво не втрутиться в ситуацію. Коефіцієнт поточної ліквідності є сприятливим, його значення попадає в діапазон від 2 до 3,2.

Розглянемо аналіз стану підприємства на основі інформації моделі Зайцевої О.П. За допомогою кореляційного та багатовимірного факторного аналізу автором було встановлено, що найбільшу роль у зміні фінансового стану виробничих підприємств відіграють показники, які використані в шести факторній математичній моделі.

Таблиця 2 – Визначення ймовірності банкрутства підприємства (Модель О.П. Зайцевої)

Показник	Роки		
	2012	2013	2014
1	2	3	4
Вихідна інформація			
Чистий прибуток (збиток), тис.грн	1792,0	-2206,0	4811,0
Виручка від реалізації товарів, робіт послуг, тис.грн.	44515,0	17201,0	82759,0
Дебіторська заборгованість, тис.грн.	9950	9331	9645,5
Грошові засоби, тис.грн.	1424,5	830,5	830,5
Оборотні активи, тис. грн.	23246,0	15870,0	24999,0
Середня сума капіталу та резервів, тис.грн.	13730,0	23894,0	25043,5
Довгострокові зобов'язання, тис.грн.	9022,0	4411,0	1501,0
Позичені засоби, тис.грн.	13730,0	23894,0	25043,5
Кредиторська заборгованість, тис.грн.	22,5	12217,5	86,0
Інші короткострокові зобов'язання, тис.грн.	434,0	468,5	9,5
Короткострокові зобов'язання, тис.грн.	3895,5	12936,5	11634,5
Валюта балансу	37188,0	41241,5	38179,0
Модель оцінки ризику банкрутства підприємства О.П.Зайцевої			
X1	0,13	-0,09	0,19
X2	0,00	1,31	0,01
X3	9,96	44,05	30,27
X4	0,04	-0,13	0,06
X5	0,94	0,73	0,52
X6	0,84	2,40	0,46
Кфакт	2,21	9,20	6,22
Кплан		1,65	1,81

Комплексний коефіцієнт банкрутства розраховується за формулою з наступними ваговими значеннями:

$$K = 0,25 \times X1 + 0,1 \times X2 + 0,2 \times X3 + 0,25 \times X4 + 0,1 \times X5 + 0,1 \times X6 \quad (1)$$

За умовами розробника моделі, якщо $K_{\text{факт}} > K_{\text{план}}$, то ймовірність банкрутства велика. Таким чином, ймовірність банкрутства підприємства

велика, однак у 2014 році бачимо менший розрив в показника по факту та по плану.

Проведемо аналіз платоспроможності заводу на сонові моделі Сайфуліна Р.С., Кадикова Г.Г.

Таблиця 3– Оцінка платоспроможності підприємства (Модель Сайфуліна Р.С., Кадикова Г.Г.)

Показник	Роки		
	2012	2013	2014
1	2	3	4
Вихідна інформація			
Балансова вартість власного капіталу, тис.грн.	13730,0	23894,0	25043,5
Необоротні активи, тис.грн.	13934,0	14441,0	13179,5
Оборотні активи, тис.грн.	23246,0	15870,0	24999,0
Коефіцієнт поточної ліквідності, тис.грн.	5,96	1,23	2,15
Виручка від реалізації товарів, робіт, послуг, тис.грн.	44515,0	17201,0	82759,0
Прибуток (збиток), тис.грн.	2552,0	-1967,0	5788,0
Середньострокова модель			
X1 – коефіцієнт забезпеченості власними засобами	-0,01	0,60	0,47
X2 – коефіцієнт поточної ліквідності	5,96	1,23	2,15
X3 – інтенсивність обороту авансованого капіталу	1,20	0,57	2,17
X4 – коефіцієнт менеджменту	0,06	-0,11	0,07
X5 – рентабельність власного капіталу	0,19	-0,08	0,23
Інтегрований показник (R)	0,89	0,18	0,35
Фінансовий стан підприємства:			
- якщо $R < 1$ - стан незадовільний	+	+	+
- якщо $R \Rightarrow 1$ стан стійкий			

Ця модель є середньостроковою та може застосовуватись для підприємств, різних за масштабами та видами діяльності. Загальний вигляд моделі є наступний:

$$R = 2 \times X1 + 0,1 \times X2 + 0,08 \times X3 + 0,45 \times X4 + X5 \quad (2)$$

Значення інтегрованого показника R повинно бути більше 1, тільки тоді фінансова стійкість підприємства може вважатись задовільною. В нашому

випадку, як бачимо, протягом 2012-2014 років підприємство мало незадовільний фінансовий стан.

Розглядати такий аналіз необхідно в комплексі із аналізом форм звітності, динаміки показників фінансового стану (коефіцієнтний аналіз), тощо. Так, нами було визначено, що частина коштів підприємства «завмирає» в дебіторській заборгованості, що впливає на величину обігових засобів підприємства. Керівництву, на наш погляд, необхідно звернути увагу на обґрунтування розміру та посилити управління дебіторською заборгованістю.

В загальному вигляді, управлінню фінансовою стійкістю передують її оцінка, результати якої стають основною для подальших управлінських рішень.

Література

1. Білик М.Д. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / М.Д. Білик, А.В. Павловська. – К: КНЕУ, 2007. – 592с.
2. Бланк И. А. Финансовый менеджмент : учебный курс / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр ; Эльга, 2001. – 528 с.
3. Бригхем Ю. Финансовый менеджмент / Ю. Бригхем, М. Эрхардт; пер. с англ. под. ред. Е. А. Дорофеева. – Спб. : Питер, 2005. – 960 с.
4. Ковальов А.І. Аналіз фінансового стану підприємства. / А.І. Ковальов, В.П. Привалов. – М. : Центр економіки і маркетингу, 2002. - 188 с.
5. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навчальний посібник / Г. В. Савицька. – К.: КНЕУ, 2005. – 662с.
6. Шеремет А. Д. Методика фінансового аналізу / А. Д. Шеремет, Є. В. Негашев. – М. : Инфра-М, 2007. – 515 с.